

s časom še oni, ki se trudijo še nekoliko vzdržati nad tlom človeštvo, in potem se bomo pogreznili pač vsi v nesnago.

Le malenkosti se pretresajo, in le na malenkosti se gleda. Obleka dela dan danes človeka. Ali meniš, dragi bralec, da bodo ljudje dan danes gledali kaj na tvoj razum, tvojo pamet, tvojo bistrournost? Motiš se. Pač bodo pa opazovali tvoj ovratnik, tvojo suknjo, tvoj klobuk in tvoje škornje. Babje človeštvo to. Gledali bodo le na tvoje poklone, tvoje elegantno vedenje in gibanje. Radi ti bodo odpustili tvojo nevednost, ako si jim le všeč v obnašanji. Rekli bodo k večemu: „Malo neveden je ta človek, ali sicer je prav ljubeznjiv“. — Zato je pa tudi toliko praznoglavcev v visocih službah, kajti podvergli so se tem sedanjim šegam, a nasproti jih je mnogo, premnogo bistrournih, ki so ostali za praznoglavci iz nasprotnega vzroka. In lorbarji zelené zdaj samo za praznoglavce in za venčanje prešičjih rilcev.

Pojdite rakom žvižgat, vi malenkostni možje! Spokorite se, ter odveržite to neumno in nepristojno žensko lastnost. In ker vi v družih stvareh presegate ženski spol, varujte se, da ga tudi kmalu v tem ne bodete. Ne pobabite se čisto! Vedite: kar je za ženske, ni za vas. Ženske lastnosti se vam podajó ravno tako slabo, kakor bi se psu mi-javkanje. — Tedaj dovolj o tem. — (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— Iz seje c. kr. dež. šl. sveta dné 13. junija 1879. Pozdravili so vstopivšega uda g. Mahra in perovodja je prebral razrešene vloge. Na versto je prišlo:

Določen je bil red in sklenjena je bila inštrukcija, ki se ima upeljati za opravišstvo in uradovanje krajnih šolskih svetov.

Stalno sta bila umeščena dva pomožna učitelja (Anton Pavčič v Šent-Janžu in Jož. Klopčič v Jesenicah).

Na odfarni šoli se je določila voznina za poučevanje v verozakonu, in c. k. okrajnemu šl. svétu, ki je prašal, niso li dotične občine tega dajanja oproščene, in povernilo ima dati za to, kak drug zavod po razsodbi c. k. opravišnega sveta dné 29. novembra 1878, odgovorilo se je, da ta razsodba se ne more raztezati na kako stvar, ki zadeva perve pogoje k poučevanju v kersčanskem nauku na odfarni šoli; za voznino imajo vsled §. 55. polit. šl. postave skerbeti zadevne občine.

Po poročilu ravnateljstva na c. k. višji realki priznala se je profesorjevi vdovi postavna penzija a 4 otrokom odgojnina. —

Nadučiteljeva vdova je umerla, pokojnina se je ustavila, a hčeri ranjke se je priznala konkretalna (občna) penzija.

Dopolnjen obravnaven akt zastran zidanja šole, se je napotil deželnemu odbornu, da dovoli ali preskerbi pripomoč.

Razrešene so bile tudi pritožbe o šolskih zamudah.

Učitelj se ima po izveršeni disciplinarni prikazni premestiti na drugo šolo.

Potovalno poučevanje se ima vpeljati na neki ljudski šoli in zato se je dovolila nagrada.

Dva učenca na vadnici se imata oprostiti šolnine.

Pravila za to deželno sirotišnico se imajo po nasvetu prenameniti.

Razrešene so bile še prošnje za denarno pripomoč in nagrado.

— **Iz seje družbe kmetijske** dne 15. junija, v kateri se je določila poraba za letošnje leto dovoljene državne subvencije, je došlo »Nov.« sledeče poročilo. — Podpora podkovski in živinozdravski šoli s 500 gld. se obrne, kakor prejšnja leta. — Za nadaljevanje kmetijskega nauka v ljudskih šolah odločenih 600 gld. razdeli c. k. deželni šolski svet, — 400 gld. za nakup učnih pripomočkov in tisek podučnih knjizic družbi kmetijski pripuščenih pa se porabi deloma za nakup novega kmetijskega orodja v poduk kmetovalcem, deloma pa za tisek dveh rokopisov, ki ju družbini odbor že pripravljena ima. — Da g. R. Dolenec, vodja slapenske deželne vino- in sadjerejske šole, obhodi letos našo dolensko stran, podučevaje vinorejce o vinoreji, se obrne dovoljena subvencija 200 gld. po dogovoru z deželnim odborom. — Ostalih, v poduk kmetijstva segajočih prošenj družbe kmetijske, namreč, da bi se ustanovila popolna kmetijska šola na Kranjskem, — da bi se o zadevi kmetijskega nauka predružačila ljubljanska učiteljska preparandija, — da bi se ustanovila stalna služba popotnega kmetijskega učitelja in osnovalo nekoliko štipendij, da bi naši mladenčji mogli se podati na dobra tuja učilišča kmetijstva učiti, za zdaj, kakor pravi, sl. ministerstvo, ni moglo vslišati.

— **Okrajna učiteljska skupščina za Litijo** bode v sredo 9. julija ob 9. uri dopoldne v Litiji. Dnevni red: 1. Opazke c. k. nadzornika. 2. Zemljepisje na podlagi kacega berila zemljepis. zadržaja (Jul. Plhak, Jan. Skerbinec). 3. Domače naloge (Jan. Belè). 4. Ljubezen do vladarja in domovja pri otroku (Jan. Kermavnar). 5. Sloga učiteljska i. t. d. (Anton Žvokelj). 6. Samostalni predlogi. 7. Poročilo bukar. odseka. 8. Izbera bukev za okraj. učit. bukar. nico. 9. Volitve: a) v bukar. nico; b) stalni odbor. »Schlztg.«

— **Okrajna učiteljska skupščina za Postojno** bode 9. julija v Vipavi. Na dnevnem redu je: »Geometrijsko oblikoslovje« (France Kalin). — »Raba učil prepisanih za pouk v prirodoslovju« (razglas c. k. dež. sl. sveta 19. decembra 1874 št. 2764) (Arminj Gradišnik). — »Krajna šolska bukar. nica« (M. Zarnik). — »Okrajna uč. bukar. nica« (J. Zarnik). — »Slika učitelja« in dr. (Pflichterfüllung, Standesehre und in der Kette der Gesellschaft) (L. Vodopivec). — Gospodarstveni pouk po ljudskih šolah v tem okraju i. dr. Izdeljujejo vsi učitelji pismeno. »Schlztg.«

— **Šolski prazniki.** Dekliška mestna šola je imela svoj šolski praznik 14. junija, a l. m. 21. p. m. na Zgornjem Rožniku. Program kakor sicer. Mladina je pri sv. maši, več ali manj spodobno, kakor je navadno rado pri otrocih; potem je, poje, deklamuje, igra se, telovadi, pa zopet je in domu gre. — II. m. šola bode imela svojo veselico konec leta, tačas se lože odbere med mladino, in se tudi doseže še drug namen (odlikovanje boljših). — G. Waldherr-jevi zavod je praznoval na Bledu god svojega predstojnika. — Mestne šole končajo svoje šolsko leto 23. t. m.

— **Iz Vojnika** nam piše g. Petriček, da je tam celjsko učiteljsko društvo slovesno obhajalo desetletnico šolskih postav (14. maja 1869) in o tej priliki je bila tudi sprejeta resolucija zoper znižanje osemletnega šolskega obiskanja. — Druga točka je bila: »Učilni poskus iz domovinoslovja«. Gosp. Brezovnik je razpravljal ta predmet tako, da je kazal, kako učitelj o priliki kacega izleta

kaže šolarjem okolico kraja, strani sveta, zgodovino kraja i. t. d. in budi v njih domoljubje, glede na širje in ožje domovino (pesem: Moja Avstrija i. t. d.). Gosp. Weiss je poročal o predlogu, katerega je stavil pri zadnji (aprilovi seji) gosp. Brezovnik: naj društvo prosi za dopuščenje knjige: »Šopek mičnih pesem«, nabral Stegnar. — Po končanej seji je bil skupni obed Kakor se nam piše, vdeležilo se je zbora 45 udov. (Spis nam je došel močno post festum, toraj smo porabili le glavno stvar. Kaj je napotilo celjsko učiteljsko društvo, med katerim je nekaj zavednih in značajnih rodoljubov do takih izjav, ne moremo vediti, a zdi se nam, da so zavedni slovenski učitelji tam v manjšini, in večina o takih prilikah rada po svoje ukrene, ali kaj? Sicer pri-meri uveden članek. Vred.)

— **Nova šolska knjiga slovenska.** »Občna aritmetika za učiteljišča. Sestavil in založil L. Lavtar, c. kr. profesor v Mariboru. V Ljubljani. Natisnila Národná Tiskarna 1879«.

Tako je ime novi šolski knjigi slovenski, katero s toliko večjim veseljem pozdravljamo, ker vemo, kako težavno in nevhvaležno delo je dan danes našim (?) srednjim šolam pisati slovenske učne knjige. Težavno zagadelj, ker mora pisatelj večjidel povsod ledino orati in nevhvaležno zato, ker mora knjigo o svojih novcih dajati na svetlo. A niti dela, niti novčnih potroškov se ni ustrašil g. prof. Lavtar; spisal je učno knjigo, katera bode našim učiteljiščem jako dobro došla, a tudi že izšolanim učiteljem v nadaljno izobraževanje izvrstno služila. Kajti da je knjiga dobra, tega nas uveráva strokovnjak g. Andrej Senekovič, c. kr. velike realke ljubljanske profesor, kateri, naprošen o Lavtarjevi »Aritmetiki« povedati svojo sodbo, govori tako:

»Za realistične predmete v srednjih šolah, kakor so aritmetika, fizika, kemija in prirodoznanje še dozdej v naši literaturi prav za prav nismo imeli izvirnega dela, ampak same prestave; in še pri teh se pisatelji niso vsakokrat na šolske potrebe ozirali n. pr. pri kemiji in fiziki, prestavljeni iz Schoedler-jeve knjige »Buch der Natur«. S tem večjim veseljem smemo novo prikazen, kakor je g. Lavtarja, c. kr. profesorja v Mariboru, »Občna aritmetika za učiteljišča« pozdravljati. To je zopet enkrat izvirno delo v naši itak skromni, v prestavah pa vendar prebogati literaturi«.

»Tvarina sama silila je g. pisatelja, da se je, obdelovaje jo, moral držati onega splošnega reda, kakoršnega imajo nemške šolske knjige enake vrste, na pr. Močnik-ove in Villicus-ove. Toda hvalevredno moramo g. pisatelju priznavati, da teh aritmetičskih del ni prepisoval, ampak po svoje strogo izvedel. Kakor g. pisatelj v predgovoru sam pravi, hotel je doseči: 1) Utrjenje dekadničnega številnega sistema. 2) Jasne pojme števil in razumno računanje z njimi, posebno kar se tiče desetastih števil. 3) Jasno spoznanje izrekov in njihovo porabo za računanje na pamet ali s pridobitkom. 4) Spoznanje metode, po kateri učitelj v ljudskeji šoli računati mora. 5) Ne, strokovnjakov v aritmetiki, ampak takih učiteljev, ki imajo stvarino popolnoma v svojej oblasti, iz katere sami poučujejo«.

»Ta cilj, kojega si je stavil, je gospod pisatelj tudi dosegel. Prav jasno, tehtno in vendar lahko razumljivo so pojmi o številih, imenastih, neimenastih in občnih, o dekadničnem številnem sistemu, kar je podlaga vsej aritmetiki, izvedeni. G. pisatelj išče te pojme po vprašanjih, kakor se v obče tudi na dalje rad Sokratove metode poprijemlje, kar je sploh hvalevredno, ker se učenec, prihodnji učitelj, takoj iz začetka vadi in uči, kako ima sam resnice iskati in kako

sam mladino podučevati; koja še v tem oziru nima nobenega pojma. Prav dopada nam, da dokazuje g. pisatelj svoje izreke za posebno in ob enem tudi za občna števila. Na tak način uči se učenec iz posameznega na obča prehajati.

Posamezni izreki so s kratkimi, jedernatimi besedami matematično strogo dokazani. Sploh moramo reči, da se g. pisatelj vsakega nepotrebnega besedovanja strogo ogiblje, a vendar z malo besedami pravo zažene.

»Da učenec naučene izreke bolj v pameti obdrži in se lahko vadi nje rabiti, dodane so povsod naloge kot vaje, koje moremo povsod čisto primerne imenovati. Posebno lepo vrsto vaj nahajamo pri enačbah. — G. pisatelj obravnava v prvem oddelku računanje s celimi števili; v drugem deljivost števil; v tretjem ulomke ali drobe; v četrtem omere in razmere; v petem potence, korene in logaritme; v šestem in zadnjem enačbe. Na koncu dodal nam je tudi terminologijo. V četrtem oddelku izpustil je g. pisatelj vse, kar imajo druge šolske knjige enake vrste o denarjih, državnih papirjih in menjicah in o računanju s temi. Nam se dozdeva, da s tem ni prav storil. Prihodnjemu ljudskemu učitelju je živo potrebno, da ima saj v glavnih potezah jasne pojme o najnavadnejših državnih papirjih, denarjih, akcijah in menjicah in kako pri računih, v to stroko spadajočih, ravnati. Posebno zaradi menjic bi imel učitelj ljudstvo podučevati, ker ravno nevednost v tem oziru spravila je že veliko malih posestnikov oderuhom v roke. — Kako pa hoče učitelj koga podučevati, če sam o tem ničesar ne razume?«

»Zakaj tudi g. pisatelj spremembe nečisto periodijskih decimalnih ulomkov v navadne ni občno, ampak samo s posebnimi števili dokazal, nam ni prav jasno, ker je to pričisto decimalnih ulomkih storil.« »S tem, da knjigo tudi nekoliko grajamo, pa nočemo izreči, da bi ne bila za učiteljska prav rabljiva. To, česar knjiga jasno ne pové, ima učitelj dolžnost z živo besedo sam nadomestiti.« —

»Prav iz srca bi želeli, da bi se sl. ministerstvo nauka enkrat, in sicer prav kmalo, odločilo, to knjigo za vsa učiteljska na Slovenskem vvesti. Le takrat, ako se prihodnji učitelj to, v čemer ima slovensko mladino podučevati, tudi v slovenskem jeziku sam uči, smemo od njega pravega vspeha pričakovati.«

»Gospodu pisatelju pa smemo Slovenci hvaležni biti, da se je tega, morda preveč nehvaležnega, truda pri sestavi te knjige lotil. Omenjiti še moramo, da se da ta aritmetika za nižje gimnazijalne in realne razrede prav vspešno rabiti. Tudi osebam, kojim je aritmetika v obče neznana, je tukaj priložnost dana, da se po lahkem potu s to znanostjo seznanijo, ker g. pisatelj od svojega učenca nobene druge vednosti ne tirja, kakor da zna številiti, pisati in brati.«

Mi tej strokovnjaški sodbi dodajemo še to, da knjiga v veliki osmerki obsega VI. + 169 strani ter da je prav lično natisnjena. Dobiva se pri gsp. pisatelju L. Lavtarju, profesorji c. kr. učiteljska v Mariboru, v koroškem predmestji št. 36. Cena jej je 1 gold. Vsem učiteljem bodi lepo priporočena!

F. J — k.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Primorskem. Na državni deški šoli v Terstu dvoje podučiteljskih služeb po 600 gl. in delavnostne priklade 180 gl. Prošnje najdalje do 3. avgusta pri c. k. namestništvu v Terstu. Prednost imajo, ki znajo laški ali slovenski; za 1 obojih služeb se tirja izpit učiteljske sposobnosti za matematično-tehnično skupino meščanskih šol.